

**MAGYAR
KÉMIKUSOK LAPJA**
HUNGARIAN CHEMICAL JOURNAL

LXXII. évf., 3. szám, 2017. március

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felölős szerkesztő: KISS TAMÁS
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, RITZ FERENC,
ZÉKÁNY ANDRÁS
Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
SZEKERES GÁBOR örökös főszerkesztő,
ANTUS SÁNDOR, BECK MIHÁLY,
BIACS PÉTER, BUZÁS ILONA,
HANCSÓK JENŐ, JANÁKY CSABA,
JUHÁSZ JENŐNÉ, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS AITILA,
KÖRTVÉLYESI ZSOLT,
KÖRTVÉLYESSY GYULA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
RÁCZ LÁSZLÓ, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelő
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felölős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás és kötés: Mester Nyomda
Felölős vezető: ANDERLE LAMBERT
Tel./fax: 36-1-455-5050

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számainak tartalma,
az összefoglalók és egyesületi híreink,
illetve archivált számaink honlapunkon
(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541

HU ISSN 0025-0163 (nyomatott)

HU ISSN 1588-1199 (online)

DOI: 10.24364/MKL.2017.03

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja.

A márciusi lapszám tartalomjegyzékét áttekintve ismét találkozhatunk olyan örökzöld témákkal, mint az oktatás, kutatás, tudománytörténet, a tudomány emberi arca. Szó sincs azonban unalmas területekről!

A már hagyományos Bruckner-termi előadások keretében a szerves kémiai reakciókban használt heterogén katalizátorokról ismerhetünk meg újabb eredményeket. A környezetbarát eljárások előretörésével a reakcióelegyek egyszerűbb feldolgozhatósága, a kevesebb hulladék, a környezetre kevésbé ártalmas katalizátorok, az újrahasználhatóság, a szelektivitás, a reakciók atomhatékonyságának növelése a heterogén katalitikus eljárásokat a zöld kémiai irányelvek által is preferált módszerré tette. Ennek a kutatási irányknak egy másik vonulata a hazai kutatóműhelyeket bemutató sorozat következő része, amely Keglevich Györggyel, a BME Szerves Kémia és Technológia Tanszékének vezetőjével készült beszélgetés. A Tanszék a hazai és nemzetközi foszforkutatás és a mikrohullámú kémia elismert központja. A beszélgetés betekintést enged egy nagyon termékeny kutató és az általa vezetett tudományos műhely mindennapjaiba.

Ennek a kutatási irányknak egy másik vonulata a hazai kutatóműhelyeket bemutató sorozat következő része, amely Keglevich Györggyel, a BME Szerves Kémia és Technológia Tanszékének vezetőjével készült beszélgetés. A Tanszék a hazai és nemzetközi foszforkutatás és a mikrohullámú kémia elismert központja. A beszélgetés betekintést enged egy nagyon termékeny kutató és az általa vezetett tudományos műhely mindennapjaiba.

Az anyagtudományi kutatások legújabb eredményeiről számol be Braun Tibor a szén egy izgalmas allotróp módosulata, a grafén és a vele analóg újabb kétdimenziós anyagok jelenéről és jövőjéről. Bizony, új anyagveveket kell megtanulnunk: szilícén, foszforén, sztánén, germanén...

Természetesen az oktatás sem maradhat ki a lapszám tematikájából. Ezúttal Gelencsér Lászlót, a budapesti Piarista Gimnázium kémia-fizika szakos tanárát mutatjuk be, aki tavaly novemberben negyedikével vehette át a Richter Gedeon Nyrt. alapítványának Magyar Kémiaoktatásért Díját.

Lente Gábor már hagyományosnak tekinthető Vegyészletek sorozata mellett egy friss sorozat, a Nemzeti Kiválóság Program blogversenyének 1. helyezettje, a Ködpiszkáló blog szerzőinek egy újabb esszéjét olvashatjuk; ezúttal a téli megfázások idején időszzerű C-vitaminfogyasztással kapcsolatos tényekről és tévhitéről tájékozódhatunk.

A lap szerzőinek széles érdeklődését mutatja, hogy az atomkorszak eseményeit is kellő részletességgel dokumentálják. Megismerhetjük az atombomba kifejlesztésében kulcsszerepet játszó Robert Oppenheimer kutatói és emberi pályáját, aki a II. világháború idején Mr. Bradley fedőnéven négyezer-öttszáz ember munkáját irányította Los Alamosban. Az atommag-átalakítások úttörőiről megemlékezve (Hans Bethetől Ernest Thomas Waltonig) másfél tucatnyi kutatóról olvashatunk a róluk kiadott bélyegek ismertetésével.

Végül, az aktuális hírek mellett a kémiai szaknyelv ápolása sem maradhat ki a kínlatból, jómagam egy apró, első látásra jelentéktelen helyesírási változatnak tűnő problémáról írok: a resolválás/reszolválás ügyében próbálok rendet tenni.

Végigtekintve a lapszámon, talán csak azt sajnálhatjuk, hogy a Magyar Kémikusok Lapja nem vásárolható meg a széles nagyközönség számára, pedig a tudomány és az oktatás iránt érdeklődő átlagember számára is tartogat érdekes olvasmányokat.

2017. március

Kovács Lajos
Kovács Lajos

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY

Braun Tibor: Pillanatfelvétel a grafén utáni kétdimenziós kémia fejlődési lehetőségeiről és ígéreteiről **70**

Bruckner-termi előadás

Hell Zoltán: Heterogén katalizátorok alkalmazása szerves kémiai reakciókban **75**

OKTATÁS

Nagyon büszke vagyok minden tanítványomra.

Beszélgetés **Gelencsér László** középiskolai tanárral **77**

HAZAI KUTATÓMŰHELYEK BEMUTAKOZÁSA

Útban a zöldebb foszforkémia felé. Beszélgetés **Keglevich György** professzorral **80**

KITEKINTÉS

Tóth Barbara, Csupor Dezső: Ködpiszkáló. Nagy dóziszú C-vitamin: mire jó? **85**

Kovács Lajos: Beszéljük meg: resolválás vagy rezolválás? **86**

VEGYIPAR- ÉS KÉMIATÖRTÉNET

Próder István: 125 éve született Prosz János **89**

Tömpe Péter: „Emlékszék”-avatás a Műegyetemen **90**

Ménes András, Kracszenits Zoltán: Robert Oppenheimer és az atomkor kezdete. Ötven éve hunyt el Robert Oppenheimer **91**

ISMERETTERJESZTÉS

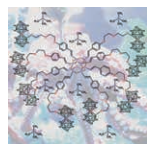
Boros László: Filatéliai kalandozások. Mesterséges atommag-átalakítások **93**

VEGYÉSZLETEK

Lente Gábor rovata **94**

A HÓNAP HÍREI

96

Címlap:
Nyolckarú kemo-
polip – a hónap
molekulája.
Lente Gábor
grafikája